

Ἐκ τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας Λίκατερνῆς
τῶν Σιναΐτων ἀρπὸδ' μακμακτηριῶνος θ' ἱσταμένου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑ'.

Τῷ πανιερωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Φιλαθελ-
φείας κυρίῳ Γαβριήλῳ τῷ Σεβήρῳ, Μάξι-
μος ὁ Μαργούριος εὖ πράττειν.

Ἐδὲ μὲν ἡμᾶς, πανιερώτατε δέσποτα, τῆς τῶν
ἡμετέρων προγόνων σπουδῆς μελέτην ποιῆσθαι
δεηνέκῃ καὶ τῶν ἐκείνων ἰχνῶν τε καὶ πράξεων
ἐχομένους καὶ τῆς κατὰ τὴν σοφίαν χρυσῆς ἐξηρ-
τημένους ἐκείνης σειρᾶς οὐκ ἀγενεῖς πατέρων ἀπο-
δείκνυται παῖδας. Μᾶλλον δ' οἷα κλῆρον περίδο-
ξον ὥσπερ ἐκ διαδοχῆς ἐν ἑαυτοῖς διασώζειν τε,
καὶ εἰς τοῦπιμελὲς ἡγημέραι ἐπαύξειν ἐκείνων τὰ
προτερήματα. Ἐπεὶ δ' οὐκ οἷδ' ὅθεν ξυμβῆν, εἰς
τοῦτ' ἀγνοίας, φεῦ, ἐξώκειλε τὰ καθ' ἡμᾶς, ὥστε
οὐχ ὅτι γε ἀφ' ἑαυτῶν τι μὴ δύνασθαι προσεξευρί-
σκειν τοῖς παρ' ἐκείνων τῶν φιλοθέων ἀνδρῶν καὶ
θείων ἄριστα ἐκπονηθεῖσιν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ ἐκεί-
νων διαφθοράν τινα οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπιδέχεσθαι
ὅπότε τῆς τῶν χαλκογράφων ἀμαθείας καὶ τῆς
τῶν τὴν ἐπιμελείαν τῶν τύπων ἀφ' ἑαυτοῦς ἀρα-
μίνων ἀμελείας. Τῶν προῦργου τι ἡμεῖς ἐν τούτῳ
γοῦν τῷ δευτέρῳ μέρει διαπράξαι ᾤθημεν, ἄλλως
τε καὶ παρὰ πολλῶν ἐπὶ τοῦτο προτραπέντες, ἥ γε
μεθ' ὅσης εἴχομεν δυνάμεώς τε καὶ ἐπιμελείας ἐπι-
κουρῆσαι μὲν τι τῷ πράγματι, τῷ τε γένει τῷ ἡμε-
τέρῳ, τό γε εἰς ἡμᾶς ἦκαν, διὰ τοῦτον χαριούμε-
νοι, καὶ τὴν εἰς τὸ χεῖρον προχώρησιν τῶν τοῖς
θείοις πατράσιν ἐκπονηθέντων συγγραμμάτων κο-
λύοντές τε καὶ διακόπτοντες. Καὶ δὴ μετὰ τὴν
τοῦ προφητάνεκτος τῶν ψαλμῶν ἔκδοσιν καὶ τὴν
ἀνθολογίαν τό γε νῦν ἔχον τοῖς φιλοθείοις προσεκ-
δίδομεν οὐδὲν ἥττονα τῆς φθασάσης κἀν τούτῳ
καταβληλλόμενοι τὴν προθυμίαν ὡς ἂν τοῖς τε τὸν
νοῦν τῶν ἐγκωμίων ἐπιζητοῦσι καὶ τοῖς κανονάρ-
χαῖς αὐτοῖς εὐεντευκτοτέρα ἢ πραγματεία γέ-
νοιτο. Καὶ ταύτην τοιγαροῦν τὴν βίβλον τὸ προσῆ-
κον ἤδη εἰληρυῆαν τέλος, σοὶ καὶ αὐθις τῇ θείᾳ
καὶ ἱερᾷ κεφαλῇ προτφωνῆσαι προηγήμεθα, πανι-
ερώτατε δέσποτα. Τίτι γὰρ ἄλλο πρεπωδέστερον
τὰ τοιαῦτα τῶν λόγων τε καὶ πράξεων ἀνθὴ καθε-
ρῶντο, ἀλλ' ἢ τῷ τῶν λόγων ἐφόρῳ καὶ πράξεων;
Ταῦτ' οὖν ἀσμένως τε καὶ ἀσπατίως μὴ ἀπαξιώ-
σεας ἀποδείξασθαι· χαρὶ γὰρ ἡμῖν τὰ μέγιστα καὶ
τὸν ἐν ἡμῖν ὑποιονοῦν ἐγκάμινον σπινθῆρα τοῦ καλοῦ
πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔρωτος ἐπανάψεις σφοδρότερον.
Ἐξῶμένην διαφυλάττοι ὁ Κύριος τὴν σὴν πανιερό-
τητα ψυχῇ τε καὶ σώματι. Ἐνετίησιν κατὰ τὸ
ἄρπῳ ἔτος τὸ σωτήριον ἀνθεστηριῶνος ἀΐσταμένου.

ΣΚΗΝΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑΙ

ΜΑΘΗΜΑ ΓΡΑΦΗΣ.

Β'.

Ἐπάρχει ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς ἀρχείοις τῆς Γαλλίας
συλλογὴ, ἣν δύναται τις νὰ συστήσῃ εἰς τοὺς περὶ
τὰ ἀρχαιολογικὰ ἀσχολουμένους. Ἐντὸς πέντε
δωματίων, μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας ἡντρεπισμένων,
ὅπου ἄλλοτε ἦσαν ἡ αἴθουσα τῶν φρουρῶν, τὸ
σφαιριστήριον, ὁ θάλαμος καὶ ὁ κοιτὼν τῆς δουκίς-
σης, εὐρίσκεται σήμερον εἰς ἓν συνειλεγμένη ὁλό-
κληρος ἱστορία τῆς Γαλλίας.

Πολλάκις ἀπεπειράθησαν ν' ἀναπαραστήτωσι
τὰς διαφορὰς φάσεις τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν
πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ διὰ χρονολογικῆς σειρᾶς
οἰκοδομῶν, μνημείων, πινάκων, εἰκόνων διασῆμων
ἀνδρῶν καὶ μοναρχῶν. Τοῦτο δὲ εἶναι ἡ διὰ τῆς
ζωγραφικῆς καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκτιθεμένη
ἱστορία. Ἀλλ' ἐν τοῖς Ἀρχείοις τὴν ἱστορίαν ἀφη-
γεῖται ἡ γράφη. Ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτῶν τῷ ὄντι
παρίσταται καὶ ἀναλίσσεται πληθὺς χειρογράφων
ἀτινὰ ἐκτεινόμενα ἀπὸ τῶν Μερδογγίων μέχρι τῶν
τελευταίων χρόνων τῆς Παλινορθώσεως παριστῶσιν
ὡς ἐν μικρῷ κατόπτρῳ τὴν γενικὴν πρόοδον τῆς
βιομηχανίας, τῆς τέχνης, καὶ τῆς ἠθικῆς ἀνατροφῆς.

Κατὰ πρῶτον ὁ μετασχηματισμὸς τοῦ παπύρου
εἰς περγαμνὴν καὶ τῆς περγαμνῆς εἰς χάρτην
παρουσιάζει ἡμῖν ἐν τῶν χρησιμωτέρων ὀργάνων
τοῦ πολιτισμοῦ. Τί δὲ θὰ ἐγένετο ὁ νέος κόσμος
ἀνευ τοῦ χάρτου;

Κατόπιν ἡ ἐμφάνισις τῆς γοτθικῆς γραφῆς, δια-
δεχομένης τὴν ῥωμαϊκὴν καθ' ὃν χρόνον οἱ μητρο-
πολιτικοὶ ναοὶ ἀναπληροῦσι τοὺς τῶν Ῥωμαίων,
σημαιοῦ, ὡς οὗτοι, ἐν τῷ κόσμῳ τῆς τέχνης τὴν
ἐνθρόνισιν τῆς θελκτικῆς καὶ ἰδιοτρόπου θεᾶς, τοῦ
μέσου αἰῶνος, τῆς φαντασίας.

Γέλος δὲ τὸ κατ' ἐξοχὴν περιφανὲς τεκμήριον
τῆς ἀναπτύξεως τῆς διδασκαλίας εἶναι ἡ πὶ τῆς
σκηνῆς ἐμφάνισις τῆς ἀτομικῆς γραφῆς. Γνω-
στὸν ὅτι ἡ γράφη ὑπῆρξεν ἐπὶ μακρὸν τὸ προνό-
μιον τῶν γραφέων. Τούτων τινὲς ἔγραπον διὰ πάν-
τας. Ὁ Ἐγινάρδος ἀναφέρει ὅτι ὁ Μέγας Κάρολος
δὲν ἐγένωσκε νὰ γράφῃ. Ὅτε οἱ σταυροφόροι ἦλθον
εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐχλεύαζον τοὺς Βυζαντι-
νοὺς, οἵτινες ἔφερον περὶ τὴν ζώνην μελανοδοχεῖον,
γνωστὸς δὲ εἶναι ὁ ἀπαντῶν ἐν τοῖς πρακτικοῖς
εὐρωπαίων εὐγενῶν τύπος· «ὁ δεῖνα κύριος δὲν
γνωρίζει νὰ ὑπογράψῃ καθὼς εὐγενής».

Ἡ ἀμάθεια ἀπετέλει τότε προνόμιον.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἡ ὡραία συλλογὴ
τῶν Ἀρχείων παρουσιάζει ἡμῖν κατὰ πρῶτον τὴν
παρέμβασιν τῆς χειρὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν ταῖς πρά-

ξεσι τῆς ἰδίας αὐτοῦ θελήσεως. Κάτωθεν ὑαλώματος ἐν τῇ τρίτῃ αἰθούσῃ ἐπὶ περγαμηνῆς πεπλαιωμένης, ἐν τέλει συνθήκης γενομένης ὑπό τινος δουκὸς τῆς Λωραίνης, ἀναγινώσκεται ἡ λέξις καὶ ἡ ἡμερομηνία αὕτη: René. 1350. Εἶναι ἡ ἐμφάνις τοῦ αὐτογράφου ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῷ βίῳ. Ἡ κίνησις ἀπ᾽ ὁδοῦ, ἀναπτύσσεται ταχέως καὶ παράγεται εἰς πληθὺν χειρογράφων, ἅτινά εἰσι τοσαῦτα περίεργα τεκμήρια τῶν καθ' οὓς ἀναφέρονται χρόνων. Ἡ γραφή τῶν Βαλοῦ εἶναι λεπτή, κομψή, ἀναπολοῦσα τὴν χάριν τῶν μορφῶν τῆς Παλινορθώσεως.

Μετὰ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' ἀναπτύσσεται ἡ στερεῶν, μεγάλη καὶ κανονικὴ ἐκείνη γραφή, ἣτις φαίνεται ὡς ἡ φυσικὴ ἔκφρασις τῆς κλασικῆς φιλολογίας. Τέλος, ἰδοὺ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοῦ ΙΗ' καὶ μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ἅπαν τὸ κύμα τῶν ἱστορικῶν ἐπιστολῶν, ὡν τὸ πολυάριθμον μαρτυρεῖ τὴν ἀπεριόριστον ἔκτασιν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, καὶ ἔχετε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν τὰ περιδοξότερα ὀνόματα, τὰς γενναίας ἢ σκληρὰς πράξεις, τὰ φειδερὰ ἢ αἰσια γεγονότα, ἅτινα ἰκατέθελξαν, ἐτρόμαξαν, ἢ ἀπηθανάτισαν τοὺς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' χωρίζοντας ἡμᾶς ἐνιαυτούς.

Μεταξὺ τῶν περιεργότερων ἐγγράφων τῆς προκειμένης συλλογῆς εὐρίσκονται δύο ἐπιστολαὶ φέρουσαι ἡ μὲν τὴν ὑπογραφήν Bonaparte général en chef (Βοναπάρτης ἀρχιστράτηγος), ἡ δ' ἄλλη Napoléon, empereur (Ναπολέον, αὐτοκράτωρ). Ἡ πρώτη ἀναμφιβόλως εἶναι ἀκανόνιστος, συγκεχυμένη, βεβιασμένη καὶ ἐμφαίνει ἀκατάσχετόν τινα καὶ κτηνώδη ὁρμήν, ἀλλὰ τέλος πάντων δημοιάζει πρὸς γραφήν. Παρατηρεῖ τις ὅτι ὁ γράψας ἔχει ἀνάγκην ὅπως δυνηθῇ τις ν' ἀναγνώσῃ αὐτόν. Ἀπ᾽ οὗ, γεγνημένον αὐτοκράτορα, δεόν νὰ μαντεύῃ τις αὐτόν. Οὐδεμία λέξις πλήρης, οὐδὲν γράμμα ἐσχηματισμένον, οὐδεὶς τέλος φυλάσσεται ὀρθογραφικὸς κανὼν. Μεταχειρίζεται τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὴν γραμματικὴν μεθ' ἧς καὶ τοὺς ἀνθρώπους περιφρονήσεως. Συντρίβει, στρεβλοῖ, γράφει καθὼς ἰππεύει. Ὅσον δὲ δι' ἐκείνους πρὸς οὓς ἀπευθύνεται, τόσω τὸ χειρότερον δι' αὐτοὺς, εἰάν ᾖναι δυσανάγνωστος. Οἱ δεσπόται τῆς Ἀνατολῆς δμιλοῦσι διὰ χειρονομιῶν, καὶ ἐννοεῖ τις αὐτούς. Αὐτὸς ὅμως ὁμιλεῖ ἱερογλυφικῶς ὥς τὸν ἐννοήσωσιν. Ὁ ἀνὴρ οὗτος εὗρε μέσον νὰ συστήσῃ ἀπόλυτον μοναρχίαν διὰ τῆς γραφῆς.

Ὡς βλέπετε, ἀνεπισθίτως παρεξέκλινα ἀπὸ τῶν ἔργων εἰς τὸ κατ' ἐπαγωγὴν, ἡ θεὰ τῶν αὐτογραφικῶν τούτων τεκμηρίων ἐπανῆγέ με πάλιν εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ἐγγονῆς μου τεθὲν ζήτημα, καὶ βαθμηδὸν ἡγέρθη ἐν ἐμοὶ σειρά σκέψεων καὶ πα-

ρατηρήσεων περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ὅποῦν παράδοξον πρᾶγμα, ἔλεγε κατ' ἐμαυτόν· πάντες χλευάζουσιν τοὺς θέλοντας νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ χαρακτῆρος ἐκ τῆς γραφῆς καὶ μιμοῦνται αὐτούς.

Εὐρίσκεσθε εἰς θαλαμὸν τινα· ἔρχεται ἐπιστολή τις ἐπιστήμου προσώπου. Τίς ἡ πρώτη ἐκ τῶν χειλέων ἡμῶν ἐξερχομένη λέξις; «Δεῖξατέ μοι τὴν γραφὴν αὐτοῦ». Μετὰ δὲ προσεκτικὴν ἐξέτασιν τί ἐπιλέγετε πάντοτε; "Ἐπέθετον ἢ δὲν ὑπέθετον ὅτι ἔχει τοιαύτην γραφήν". Διὰ τί; Πόθεν ὁ πρὸς τὰς συλλογὰς αὐτογράφων ἐπιστήμων προσώπων ἡμέτερος ἔρως; Τίνος ἔνεκεν μυριάκις μεγαλειτέραν ἀποδίδετε ἀξίαν εἰς ἀσημάντους τινὰς γραμμὰς, φερούσας τὴν ὑπογραφήν ἐπιστήμου ὀνόματος, ἢ εἰς εὐγλωττοτάτην σελίδα ἀγνώστου; Τίνος ἔνεκεν οἱ ἐκδόται τῶν περιφήμων βιβλίων τοσοῦτον φροντίζουσιν ὅπως μετὰ τῆς εἰκόνας τοῦ συγγραφέως θέσωσι πανομοιότυπον τῆς γραφῆς αὐτοῦ; Τίνος ἔνεκα τοσοῦτον λυπούμεθα ὅτι οὐδεμίαν καὶ ἔχομεν γραμμὴν γραφεῖσαν διὰ τῆς χειρὸς τοῦ Μολλιέρου; Διὰ τί; Διὰ τί; Διότι μεθ' ὅλα τὰ σκώμματα ὁρμευφύτως αἰσθνόμεθα ὅτι πάντα συνδέονται καὶ κρατοῦνται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι, πᾶν τὸ ἐξ αὐτοῦ παραγόμενον μαρτυρεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ γραφή ἔχει τὴν ἀξίαν οὐχὶ εἰκόνας, ἀλλὰ τεκμηρίου, πληροφορίας, ἀπαυγάσματος, ἡχοῦς, εὐωδίας, ἀρώματος. Δὲν κρίνετε τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τοῦ βαδίσματος, ἐκ τῆς φυσιογνωμίας, ἐκ τοῦ ἡχοῦ τῆς φωνῆς, ἐκ τῶν χειρονομιῶν αὐτῶν;

Τί ἄλλο λοιπὸν εἶναι ἡ γραφή, ἡ χειρονομία ἐκφραστικωτάτη πασῶν; Διότι δὲν εἶναι μόνη ἡ εἰκὼν τῆς ἡμετέρας φύσεως, ἀλλὰ καὶ τὸ προῖδν τῆς ἡμετέρας ἀγωγῆς, ἀποκαλύπτουσα ταῦτοχρόνως ὅ,τι εἴμεθα καὶ ὅ,τι πράττομεν. Πῶς ἡ γραφή ἡμῶν δὲν θὰ ἔλεγέ τι περὶ τοῦ ἡμετέρου χαρακτῆρος, ἥτοι περὶ τῶν σταθερῶν ἡμῶν ἔξεων, ὅταν διαζωγραφῇ τοσοῦτον πιστῶς πάσας τὰς τυχαίας διαθέσεις τῆς καρδίας, τοῦ νοῦς καὶ τοῦ σώματος ἡμῶν;

Ἡ ἡμετέρα γραφή μεταβάλλεται, καὶ μεταβάλλεται βαθέως, ἀναλόγως τῆς ὑγιεινῆς ἡμῶν καταστάσεως, τῆς δυσθυμίας, τοῦ προσώπου, πρὸς ὃ γράφομεν, τοῦ ἀντικειμένου, περὶ οὗ γράφομεν. Οὐδέποτε γράφει τις αἰτησὶν διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς, δι' ἧς ἀποκρούει αὐτήν.

Δὲν γράφει τις πρὸς τὸν ἀνώτερον δι' τρόπον καὶ πρὸς τὸν κατώτερον αὐτοῦ. Δὲν γράφει τις πρὸς γυναῖκα πρὸ τοῦ γάμου, ὃν τρόπον γράφει μετὰ τὸν γάμον αὐτῆς. Πρὸ τοῦ γάμου πάντες εἴμεθα καλλιγράφοι, καὶ κατόπιν πάντες σχεδὸν γράφομεν κακῶς.

Ἡ ἡμετέρα γραφή μεταβάλλεται σὺν τῇ καταστάσει ἡμῶν.

Ἀνέγνων ἐν σπουδαιοτάτῳ βιβλίῳ τοῦ κ. Beauchamps δύο ἐπιστολάς, γραφαίταις ἑκατέρας εἰς ὀλιγόμηνον χρονικὸν διάστημα, ὑπὸ τοῦ δυστυχοῦς μικροῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΖ'. Ὅταν τὸ παιδίον εἰσέρχεται εἰς Τέμπλον, ἡ γραφή αὐτοῦ εἶναι ὡραιστάτη, θελητική καὶ κομψοτάτη ἐν τῇ παιδικῇ αὐτῆς ἀδεξιότητι, καὶ αἰσθάνεται τις ἐν τῇ γραφῇ ταύτῃ ἀγωγὴν εὐπατρίδου. Ἀλλὰ μετὰ ἐν ἔτος ὁποῖα μεταβολή; Οἱ χαρακτῆρες παραμορφοῦνται καὶ ἀποκτηνοῦνται· θὰ ἔλεγέ τις ὅτι εἶναι γραφή βλακός· πᾶσαι αἱ φυσικαὶ καὶ ἠθικαὶ δυνάμεις τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου μικροῦ μάρτυρος, καὶ πάντα τὰ κακουργήματα τοῦ δημίου αὐτοῦ γράφονται ἐκεῖ ἐν ταῖς ὀλίγαις ἐκαταίαις λέξεσιν.

Εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἡδυνάμην νὰ προσθέσω πλείονα τοῦ ἐνὸς χαρακτηριστικὰ γεγονότα. Παρατήρησα, παραδείγματος χάριν· ὅτι πάντες σχεδὸν οἱ λογικοὶ καὶ ἀπαθεῖς ἄνθρωποι γράφουσιν εἰς γραμμὴν εὐθεῖαν, ὅτι οἱ ἀσταθεῖς καὶ ἀμφιβόετοι εἰς γραμμὴν κατερχομένην, οἱ δὲ φαντασιώδεις εἰς γραμμὴν ἀνερχομένην. Ἐτέρω παράδοξος παρατήρησις εἶναι αὕτη· ἐν Γαλλίᾳ σήμερον πολλὰ ὑπάρχουσιν οἰκογένειαι, παρ' αἷς σώζεται ἡ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἡττον μὲν μνημειακὴ καὶ ἄμουσος ἀλλὰ πλήρης ἀξιοπρεπείας μεγάλη γραφή. Γνωρίζετε τίνες εἰσὶν ἅπασαι αὗται αἱ οἰκογένειαι; Ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀριστοκρατίαν. Ἐτήρησαν τοὺς χαρακτῆρας ἐκείνους ὡς παράδοξον, ὡς διακριτικόν τι· ἡ γραφή αὐτῶν εἶναι τὸ τεκμήριον τῶν περὶ εὐγενείας ἀξιώσεων αὐτῶν, ἀποτελεῖ δὲ μέρος τοῦ ἐμβλήματος αὐτῶν.

Τί ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται; Ὅτι ἡ γραφολογία εἶναι ἐπιστήμη καὶ ὅτι τὰ αὐτόγραφα παρέχουσι βέβαιον στοιχεῖον ἠθικῆς διαγνώσεως; Ἀπαγε. Τὰ γεγονότα ἀναιροῦσι συχνότατα τὴν θεωρίαν ταύτην, φοβερὰν δ' αὐτῆς διάψευσιν ἀνερρίσκω ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Ἀρχαίων. Λουδοβίκος ὁ ΙΣΤ' καὶ ὁ Ροδεσπιέρος ἔχουσι τὴν αὐτὴν γραφὴν. Ἀρκοῦμαι δὲ λέγων ὅτι αἱ περὶ αὐτογράφων σπουδαὶ δὲν στεροῦνται ἀξίας ἐν ταῖς ψυχολογικαῖς μελέταις, ὅτι ἡ κλίσις αὕτη ἀρμόζει κάλλιστα εἰς τὸ φιλοπερίεργον καὶ ἐταστικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἡμῶν καὶ ὅτι, ἐν τῇ εὐρείᾳ ταύτῃ ἐρευνῇ ἥτις διηνοίγη ὑπὸ τοῦ ΙΘ' αἰῶνος περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἐκ τῶν ἀπειροπληθῶν ὑπὲρ ἣ κατὰ τεκμηρίων, ἐν τῶν θελκτικωτέρων τῶν ὅσα δύναται τις νὰ μνημονεύσῃ καὶ νὰ συμβουλευθῇ, ἀλλὰ μετὰ τινος δυσπιστίας, εἶναι καὶ ἡ γραφή.

Τοιοῦτον ὑπῆρξεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς εἰς τὰ Ἀρχεῖα ἐπισκέψεώς μου. Εἶχον μετ' ἐμοῦ τὴν ἐγγό-

νήν μου. Τῇ εἰδείξα κατὰ σειρὰν τοὺς πέντε ἐκείνους ὥραίους θαλάμους λεπτομερέστατα, καὶ τῇ ἐξήγησα τὴν σημασίαν πάντων τῶν ἐγγράφων ἐκείνων. Προσπάθησα νὰ συνδέσω τὰ δείγματα ταῦτα τὰ τοσοῦτον δι' αὐτὴν νέαν πρὸς τὴν μικρὰν αὐτῆς ἀποθήκην τῶν ἐπικτήτων γνώσεων τέλος, τῇ ἀνεκοίνωσα ἐν μέρει, ὑπὸ οἰκογενειακὸν τύπον, τὰς σκέψεις ὅσαι ἐνεπνεύσθησάν μοι ἐκ τῆς ἱστορικῆς ἡμῶν ἐκδρομῆς. Ἀλλ' ἐνόητε πάντα; Οὐχί. Ἐνόησεν ἐντελῶς; Οὐχί. Εἶχον δὲ δίκαιον νὰ τὴν μῆσω εἰς τὰς νέας ταύτας σκέψεις; Ναί. Οἱ κηπουροὶ λέγουσιν ὅτι μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτῶν σπειρομένων σπόρων ὑπάρχουσιν τινες, οἵτινες μόλις δύο ἢ τρία ἔτη βραδύτερον ἀναφύονται. Διατί; Ἀγνωστον τοῦτο. Ἀναπαύονται ἐπὶ τινὰ χρόνον, εἴτα μίαν ἡμέραν βλαστάνουσι. Τοιοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς πολλὰς ιδέας, αἵτινες ἐμφυσοῦνται εἰς τὸ πνεῦμα τῶν παίδων. Αἱ ιδέαι αὗται εἶναι ἀνώτεραι τῆς ἡλικίας αὐτῶν; Ἀδιάφορον. Ἡ ἡλικία καὶ αἱ ιδέαι ἡμέραν τινὰ θὰ συμβαδίσωσι. Ἰὰ παιδίον δὲν ἐννοοῦσιν αὐτὰς σήμερον; Ἀδιάφορον. Σπείρατε πάντοτε· προσέχετε μόνον περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν σπόρων. Μὴ λησμονεῖτε δὲ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ φυτὰ δηλητηριώδη. Λαμβάνετε μόνον σποράς ὑγιεῖς, γονίμους, θρεπτικὰς, τὸ ἄνθος τῶν σπορῶν. Ὅταν δὲ διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καρποφορίας, δότε πίστωσιν εἰς τὸ παιδίον, θὰ ἐξοφλήσῃ ἡμέραν τινὰ. Εἶναι διδασκαλίαν ἐκτοχιζομένην ἐπὶ προθεσίᾳ.

E. LECOURNÉ.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΙ. — Ἐφημερίς εὐρωπαϊκὴ δημοσιεύει μακρὰν ἀνάλυσιν ἐκθέσεως τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἰαπωνίᾳ. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ἥτις περιλαμβάνει ἐνιαύσιον χρονικὸν διάστημα, ἥτοι ἀπὸ τοῦ 1875 — 1876 ἀποσπῶμεν τὰς ἐπομένους περικοπὰς περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχολείων, τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν.

Τὸ κράτος τοῦτο ἀριθμοῦν περὶ τὰ 31 ἑκατομμύρια κατοίκων, ἐν οἷς 5 ἑκατομμύρια παῖδων ἀπὸ 6 ἔξ μέχρι τεσσάρων καὶ δέκα ἐτῶν, διαιρεῖται εἰς 7 μεγάλα σχολειακὰ διαμερίσματα, εἰς 250 μεσαῖα καὶ εἰς 4,6,000 στοιχειώδη. Ἐκαστον σχολειακὸν διαμέρισμα ἔχει κατὰ μέσον ὅρον ἐπιφάνειαν 2,560 σταδίων καὶ περὶ τοὺς 750 ἐν συνόλῳ κατοίκους, ἐν οἷς 115 παῖδες ἡλικίας 6 ἔξ μέχρι τεσσάρων καὶ δέκα ἐτῶν.

Ἐνίοτε πολλὰ διαμερίσματα ἔχουσι μίαν καὶ μόνον προκαταρκτικὴν σχολὴν, τοῦτο δὲ συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς πολυαριθμοτέρας πόλεις. Ἐπὶ τοῦ πα-